

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 892/2022
10.02.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Драгане Бољевић, Гордане Џакула, Бранислава Босиљковића и Бранке Дражић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Ивана Пузовић, адвокат из ..., против тужене „ОТР Банка Србија“ АД из Београда, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 20767/20 од 02.07.2021. године, на седници одржаној 10.02.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 20767/20 од 02.07.2021. године, као изузетно дозвољеној ревизији.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 20767/20 од 02.07.2021. године и пресуда Трећег основног суда у Београду П 11945/2019 од 17.03.2020. године, исправљена решењем тог суда П 11945/2019 од 22.09.2020. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да се утврди да је део одредбе члана 2. Уговора о готовинском кредиту број ... од 19.08.2016. године, закључен између тужиоца и правног претходника тужене „Societe Generale Bank Srbija“ АД Београд, која гласи: „Административни трошкови банке 8.000,00 динара, једнократно плативо на дан пуштања кредита у течај“, ништава и не производи правно дејство, обавезе тужена да исплати тужиоцу на име стицања без основа износ од 8.000,00 динара, са законском затезном каматом 01.09.2016. године до исплате и на име трошкова парничног поступка износ од 27.800,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате, све у року од осам дана од дана пријема отправка пресуде, под претњом принудног извршења.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да накнади туженој трошкове парничног поступка у укупном износу од 61.300,00 динара, у року од осам дана од дана пријема отправка ове пресуде, под претњом принудног извршења.

Образложење

Трећи основни суд у Београду, пресудом П 11945/2019 од 17.03.2020. године, исправљеном решењем тог суда П 11945/2019 од 22.09.2020. године, усвојио је

тужбени захтев тужиоца, тако што је утврдио да је део одредбе члана 2. Уговора о готовинском кредиту број ... од 19.08.2016. године, закључен између тужиоца и правног претходника тужене „Societe Generale Bank Srbija“ АД Београд, која гласи: „Административни трошкови банке 8.000,00 динара, једнократно плативо на дан пуштања кредита у течај“, ништава и не производи правно дејство (став први изреке). Обавезао је тужену да исплати тужиоцу на име стицања без основа износ од 8.000,00 динара, са законском затезном каматом 01.09.2016. године до исплате, у року од осам дана од дана пријема писаног отправка пресуде, под претњом принудног извршења (став други изреке). Обавезао је тужену да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 27.800,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате, у року од осам дана од дана пријема писаног отправка пресуде, под претњом принудног извршења (став трећи изреке).

Виши суд у Београду, пресудом Гж 20767/20 од 02.07.2021. године, одбио је као неосновану жалбу тужене и потврдио пресуду Трећег основног суда у Београду П 11945/2019 од 17.03.2020. године (став први изреке). Одбио је као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка (став други изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, као посебну, због погрешне примене материјалног права, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку (у ревизији је истакнут трошковник на име састава ревизије у износу од 21.600,00 динара - 18.000,00 динара + 20% ПДВ и судске таксе на ревизију и одлуку по ревизији у износу од по 100.000,00 динара).

Врховни касациони суд је на основу члана 404. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 49/13 – УС, 74/13 – УС, 55/14, 87/18 и 18/20), оценио да је ревизија тужене изузетно дозвољена, ради уједначавања судске праксе, с обзиром на то да је у више одлука овог суда у сличној чињеничноправној ситуацији, оцењен као неоснован тужбени захтев тужиоца (нпр. пресуда Рев 4679/2021 од 06.10.2021. године).

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија тужене основана.

У проведеном поступку пред нижестепеним судовима није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности, на основу члана 408. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, 19.08.2016. године, између парничних странака закључен је Уговор о готовинском кредиту, којим је чланом 2. истог уговора предвиђена једнократна провизија на име обраде кредитног захтева и пуштања кредита у течај у износу од 8.000,00 динара, на основу чега је тужена наплатила од тужиоца наведени износ. Понуда за закључење уговора од 18.08.2016. године, садржи потпис корисника и ставом трећим исте, уговорени су трошкови кредита и то под тачком 3.2 висина ефективне каматне стопе од 8,76%, односно укупан износ који корисник треба да плати 471.635,13 динара, а под тачком 3.3 врста и висина свих трошкова и накнада који падају на терет корисника и то, између осталог административни трошкови у износу од 8.000,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, усвојен је тужбени захтев тужиоца, тако што је утврђена ништавост оспорене одредбе уговора о кредиту, с обзиром на то да иста одредба није у складу са чланом 1065. и 1066. Закона о облигационим односима, чланом 43. Закона о банкама, чланом 5. Закона о заштити корисника финансијских услуга и Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручује кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11), а у вези члана 103, 104. и 105. Закона о облигационим односима, јер је обавеза тужене била да на сваки појединачни однос треба да процени трошкове обраде кредита и исти документује, што је у конкретном случају изостало и тужена обавезана да врати тужиоцу новчани износ на име стицања без основа, на основу члана 210. Закона о облигационим односима.

Основано се у ревизији указује на погрешну примену материјалног права, на који законски разлог овај суд пази и по службеној дужности у смислу члана 408. ЗПП, због чега су другостепена и првостепена пресуда преиначене и одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца.

Одредбом члана 103. став 1. Закона о облигационим односима – ЗОО („Службени лист СФРЈ“ бр. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 и „Службени лист СРЈ“ број 31/93) је прописано да, уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, ништав је ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује што друго.

Одредбом члана 1065. ЗОО је прописано да, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Одредбом члана 1066. став 1. ЗОО да, уговор о кредиту мора бити закључен у писменој форми. Одредбом става 2. овог члана, да, уговором о кредиту утврђује се износ, као и услови давања, коришћења и враћања кредита.

Одредбом члана 43. Закона о банкама („Службени гласник РС“ бр. 107/05, 91/10 и 14/15) је прописано да, Народна банка Србије може прописати јединствен начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова.

Ово право је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11 и 62/18), која је донета и на основу Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ бр. 36/11 и 139/14), који се примењује и у конкретној ситуацији, јер је предметни уговор о кредиту закључен 19.08.2016. године.

Банка има право на наплату трошкова и накнаду банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано одредбом члана 17.

став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (члан 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона) (став изражен у пресуди овог суда Рев 4679/2021 од 06.10.2021. године).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина обрасца на којем се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б - основни подаци о кредиту), који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 висину и врсту свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према понуди поводом закључења предметног уговора о кредиту у члану 3.3 утврђена је врста и висина свих трошкова и накнада који падају на терет корисника кредита, између осталог и административних трошкова у износу од 8.000,00 динара, што одговара садржини спорне уговорне одредбе из члана 2. административни трошкови банке 8.000,00 РСД, једнократно плативо на дан пуштања кредита у течај.

Како је тужилац садржином наведене понуде у предуговорној фази обавештен о врсти и висини накнаде која пада на његов терет, то банка није била у обавези да доказује структуру, нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу одредби члана 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Исказивање ове накнаде за банкарску услугу (административни трошак) задовољава услов одређености уговорне обавезе и у смислу члана 50. ЗОО (врста и висина / фиксна или променљива). Стога, побијана уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу административног трошка - обраде кредитног захтева плати банци једнократну накнаду у висини од 8.000,00 динара, није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Како оспорена уговорна одредба није ништава, то тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са затезном законском каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

Полазећи од успеха у овој парници и тражених трошкова, обавезан је тужилац да накнади туженој трошкове поступка у укупном износу од 61.300,00 динара (образложеног поднеска у износу од 6.000,00 динара, заступања на једном неодржаном рочишту у износу од 4.500,00 динара, на једном одржаном рочишту у износу од 7.500,00 динара, састава жалбе у износу од 12.000,00 динара, према Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката - „Службени гласник РС“ број 121/12 и састава ревизије у износу од 18.000,00 динара, према Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката - „Службени гласник РС“ бр. 121/12, 99/20 и 37/21 и таксе на жалбу и одлуку по жалби у износу од по 1.900,00 динара, одређене од стране првостепеног суда и таксе на ревизију у износу од 3.800,00 динара и пресуду по ревизији у износу од 5.700,00 динара, према Закону о судским таксама – „Службени

5

гласник РС“ бр. 28/94, са изменама и допунама), на основу члана 153. и 154. ЗПП. Туженој није признато увећање тражених трошкова за 20%, јер њен пуномоћник није доставио доказ, рачун о извршеним услугама, на основу којег је од тужене наплаћен износ трошкова увећан за порез на додату вредност.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу одредби члана 414, 416. став 1. и 165. став 2. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Марина Милановић,с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић